

Co-funded by
the European Union

Elektronsko poslovanje

Tehnologije elektronske trgovine

dr Danijela Zubac
dr Ermina Habibija

UNIVERSITY OF LJUBLJANA
Faculty of Electrical Engineering

University of Pristina
Kosovska Mitrovica

Ciljevi

U ovom poglavlju ćete naučiti o:

- Pronalaženju i proceni usluga web hosting-a*
- Osnovne funkcije softvera za elektronsku trgovinu

*Web hosting je usluga koja omogućava pojedincima, preduzećima i organizacijama da postave svoju web stranicu ili web aplikaciju na internet.

Web hosting provajderi nude prostor na svojim serverima za smeštanje vašeg web sajta, čineći ga dostupnim za posetioce širom sveta putem interneta

Web Hosting alternative

Web host se bavi obezbeđivanjem serverskog prostora, web usluga i održavanja datoteka za web lokacije koje kontrolišu pojedinci ili kompanije koje nemaju sopstveni web server.

1-1 Self-hosting

- Pokretanje servera u kompaniji
- Najčešće koriste velike kompanije

1-2 Putem posrednika komercijalnih usluga (CSP)

- Obezbedjuje pristup Internetu i usluge web-hosting
- Pomaže kompanijama da sprovedu elektronsku trgovinu
- Nudi upravljanje web serverom i iznajmljivanje aplikativnog softvera

Osnovne funkcije softvera za E-trgovinu

Softverski i hardverski proizvodi za izgradnju sajtova

- Eksterno hostovane prodavnice sa softverskim alatima
- Sofisticirani softverski paketi za elektronsku trgovinu

Potrebe softvera za elektronsku trgovinu zavise od

- Očekivane veličine preduzeća
- Projektovanog prometa i prodaje
- Budžet

- Razmotrite troškove kreiranja onlajn prodavnice u odnosu na troškove
- Uzmite u obzir spoljne ili unutrašnje troškove hosting-a

Osnovne funkcije softvera za E-trgovinu

- Prikaz kataloga
- Mogućnosti korpe za kupovinu
- Obrada transakcija

Veće kompleksne lokacije mogu uključivati:

- Softver koji dodaje funkcije i mogućnosti osnovnom skupu alata za trgovinu

Prikaz kataloga

Katalog organizuje prodaju roba i usluga

- Organizuje ponude u odeljenja
- Prednost web prodavnice

- Jedan proizvod se može pojaviti u više kategorija

Katalog: lista roba i usluga

Korpa za kupovinu

Rani dani elektronske trgovine

- Kupovina zasnovana na korišćenim formularima
- Kupci biraju artikle popunjavanjem onlajn formulara
- Neugodno ako naručite više od jednog ili dva artikla

Problemi

- Potrebno je da zapišete šifre proizvoda, jedinične cene, druge informacije pre naručivanja
- Korisnici su zaboravili da li su kliknuli na dugme za slanje

Zbunjujuće i sklone greškama

Korpa za kupovinu

Elektronska korpa za kupovinu:

- Sada postoji standardna metoda za obradu prodaje
 - Kupac može da prati stavke koje je izabrao
 - Može da vidi sadržaj korpe, dodaje stavke, uklanja stavke
 - Za naručivanje je potreban jednostavan klik
-
- Detalji artikla se automatski čuvaju u korpi
 - Klik na dugme izvršava transakciju kupovine
 - Softver za korpe za kupovinu
-
- BIZNET Internet usluge, SalesCart, VebGenie softver

Web ne može da zapamti bilo šta od jednog prenosa ili sesije do druge

- Da biste kasnije preuzeli informacije o korpi za kupovinu, koristite kolačiće

ADD TO BAG

Shopping Basket (1 item)

The Summer Hatbox

Size: **Bouquet - Standard**

Price: **£26.00**

Quantity: 1

You'll Pay: **£26.00**

[Remove Item](#)[View & Edit Item](#)[Review Your FREE Gift Message](#)[Edit](#)[Want a Similar Copy?](#)[Duplicate](#)

Order Summary

Subtotal: £26.00

Postage: Calculated at Checkout

Total: £26.00

[Proceed to Secure Checkout](#)[Continue Shopping](#)[I Have a Promo/Discount Code](#)

Obrada transakcija

- Obrada transakcije:
dešava se kada kupac ode do virtuelnog šaltera
 - Klikom na dugme za plaćanje
- Softver za elektronsku trgovinu vrši neophodne proračune
- Softver veb pretraživača i softver veb servera prodavca prelaze u stanje bezbedne komunikacije.
- Većina kompanija koristi računovodstveni softverski paket
 - Evidentira prodaju i kretanje zaliha
 - Zahteva integraciju sa računovodstvenim softverom

Obrada transakcija

- FedEx i UPS softver za tarife isporuke se integriše sa softverom za e-trgovinu

Ostale kalkulacije

- Kuponi, posebne promocije, vremenski osetljive ponude-

Velike kompanije

- Integracija može biti složena

Consumer

Browser

Shopping

Buying

Inquiries

Internet

Shopping Web site

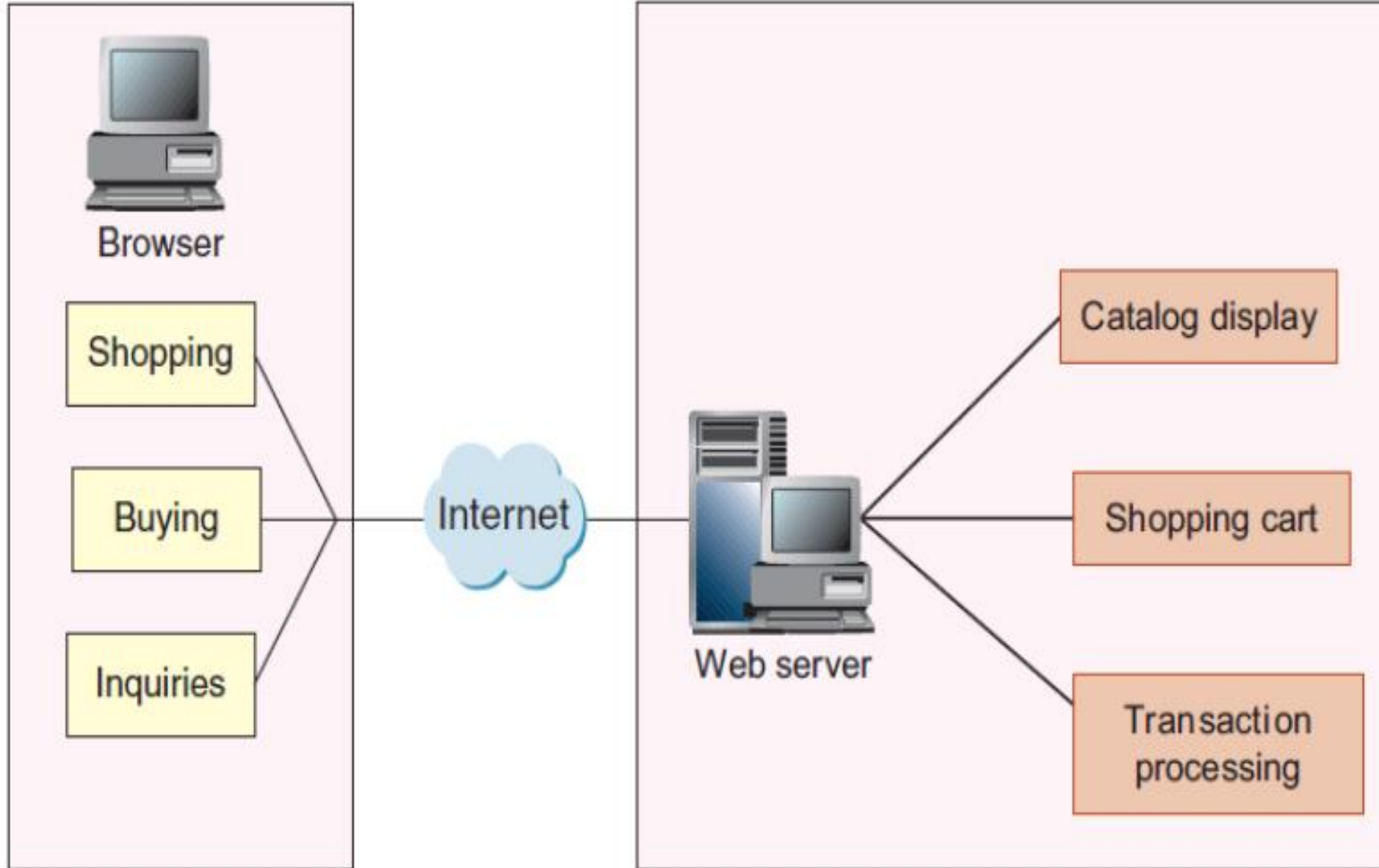

Web server

Catalog display

Shopping cart

Transaction processing

Napredne funkcije softvera za e-trgovinu

- Tema sekcije
 - Funkcije softvera za elektronsku trgovinu
- Većina velikih kompanija ima:
 - Poslove elektronske trgovine
 - Značajnu poslovna aktivnost
- Važno je integrisati
 - Aktivnosti elektronske trgovine sa drugim poslovima kompanije
- Osnovni element: zbirka baza podataka

Baze podataka

- Baze podataka: služe za prikupljanje informacija
 - Čuvaju se na računaru na visoko struktuiran način
- Menadžer baze podataka (softver za upravljanje bazom podataka)
 - Olakšava korisnicima da: unose, uređuju, ažuriraju, preuzimaju informacije u bazi podataka
 - Primeri: Microsoft Access, IBM DB2, Microsoft SKL Server, Oracle
- Distribuirani informacioni sistemi
 - Veliki informacioni sistemi koji skladište podatke na mnogo različitih fizičkih lokacija
- Sistemi distribuiranih baza podataka
 - Baze podataka u okviru distribuiranih informacionih Sistema
- Odredite nivo podrške za bazu podataka:
 - Obezbeđuje bilo koji softver za elektronsku trgovinu

Middleware

Midver je softver koji se nalazi između operativnog sistema (v. OS) i aplikacije (v. App) koji se radi na njemu. Funkcioniše kao skriveni sloj prevođenja i omogućava komunikaciju i upravljanje podacima za aplikacije.

Preuzima informacije o prodaji i isporuci zaliha iz softvera za elektronsku trgovinu

- Prenosi u softver za računovodstvo i upravljanje zalihama
- Kompanije mogu da pišu sopstveni srednji softver
- Kompanije mogu da kupe prilagođeni srednji softver

- Interoperabilnost

- Učiniti da informacioni sistemi rade zajedno
- Važan cilj prilikom instaliranja midvera

Web usluge

- Web usluge - su samostalne, modularne aplikacije koje možete opisati, objaviti, locirati i pozvati preko mreže. Server aplikacija podržava web usluge koje su razvijene i implementirane na osnovu specifikacije Web Services for Java™ Platform, Enterprise Edition
- Softverski sistemi koji podržavaju interoperabilnu interakciju mašina-mašina preko mreže
- Skup softvera i tehnologija koji omogućavaju računarima da koriste Veb za direktnu interakciju
- Interfejs aplikacijskog programa (API)
- Opšti naziv za načine na koje se programi međusobno povezuju
- Web API-ji: interakcija preko Web-a

Šta Web usluge mogu da urade

Ponuditi poboljšanu uslugu korisnicima, smanjene troškove

- obezbedjenjem prenosa XML-označene podatke
- Od jedne poslovne integrisane aplikacije u drugu
- obezbedjenjem prenosa podataka između dve različite kompanije

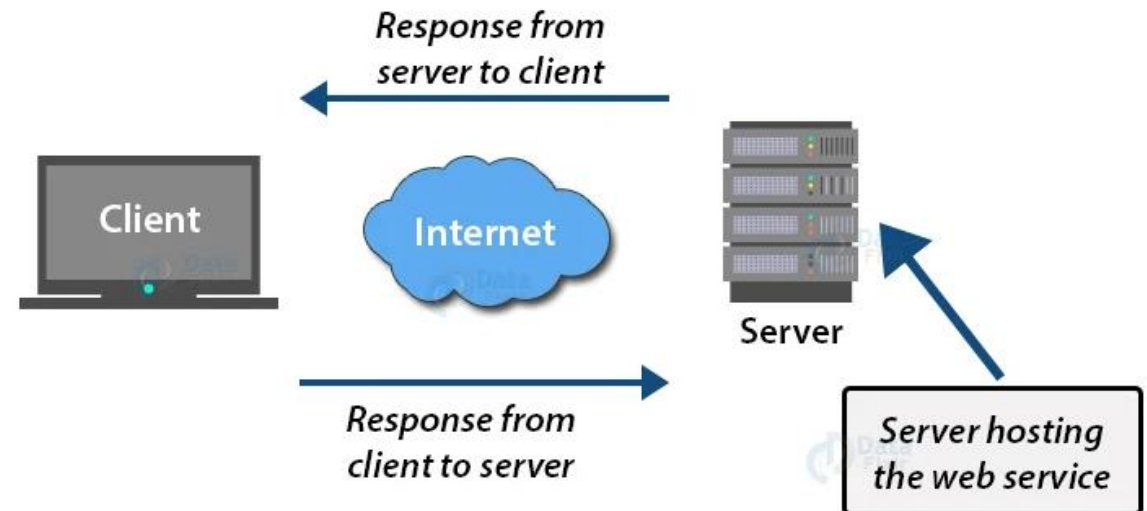
Kako Web usluge rade

- Ključni element
 - Programeri pišu softver koji pristupa logičkim jedinicama poslovne aplikacije bez poznavanja detalja
- Komunikacija mašina-mašina
 - Omogućava programima napisanim na različitim jezicima na različitim platformama da komuniciraju, obavljaju obradu transakcija i obavljaju druge poslovne zadatke
 - Prvobitno ostvareno sa HTML-om
 - Danas implementirano sa XML-om
- Prvi Web servisi
 - Izvori informacija
 - Ugradnja izvora informacija u softverske aplikacije

Kako Web usluge rade

- Napredniji primer
 - Web usluge za kupovinu softvera koji se koristi za dobijanje informacija o cenama dobavljača
 - Agent za nabavku ovlašćuje kupovinu koristeći softver za podnošenje porudžbine, praćenje do prijema pošiljke
 - Softver dobavljača za web usluge proverava kreditnu sposobnost kupca, ugovore sa transportnom kompanijom

Dobavljači komercijalnih usluga u stilu tržnog centra (Mall-style)

- Pružaju malim preduzećima:
 - Internet vezu, alate za kreiranje Web lokacija
 - Male ili nikakve naknade za reklamiranje preko banera
 - Nisku mesečnu naknadu
 - Jednokratne naknade za podešavanje
 - Procenat (ili fiksni) iznos za svaku transakciju

Dobavljači komercijalnih usluga u stilu tržnog centra (Mall-style)

- Pružaju:
 - Alati za dizajn onlajn prodavnica i šabloni izloga
 - Interfejs jednostavan za korišćenje
 - Mogućnosti generisanja Web stranica
 - Održavanje stranice
 - Mogućnosti softvera za korpe za kupovinu
 - Usluge obrade plaćanja

Estimating Operating Expenses for a Small Web Business

Operating costs	Cost estimates	
	Low	High
Initial site setup fee	\$ 0	\$ 200
Annual CSP maintenance fee (12 x \$20 to \$150)	240	1800
Domain name registrations	0	200
Scanner for photo conversion or digital camera	300	900
Photo editing software	60	600
Occasional HTML and site design help	100	800
Merchant credit card setup fees	0	200
Total first-year costs	\$700	\$4700

FIGURE 9-9 Approximate costs to put a small store online

Customer relationship management software

- Goal
 - Understand each customer's specific needs
 - Customize product or service to meet those needs
- Idea
 - If customer needs met exactly
 - *Customer will pay more for goods or services
- Customer relationship management (CRM) software
 - Obtains data from operations software
 - Gathers data about customer activities
 - Uses data to conduct analytical activities

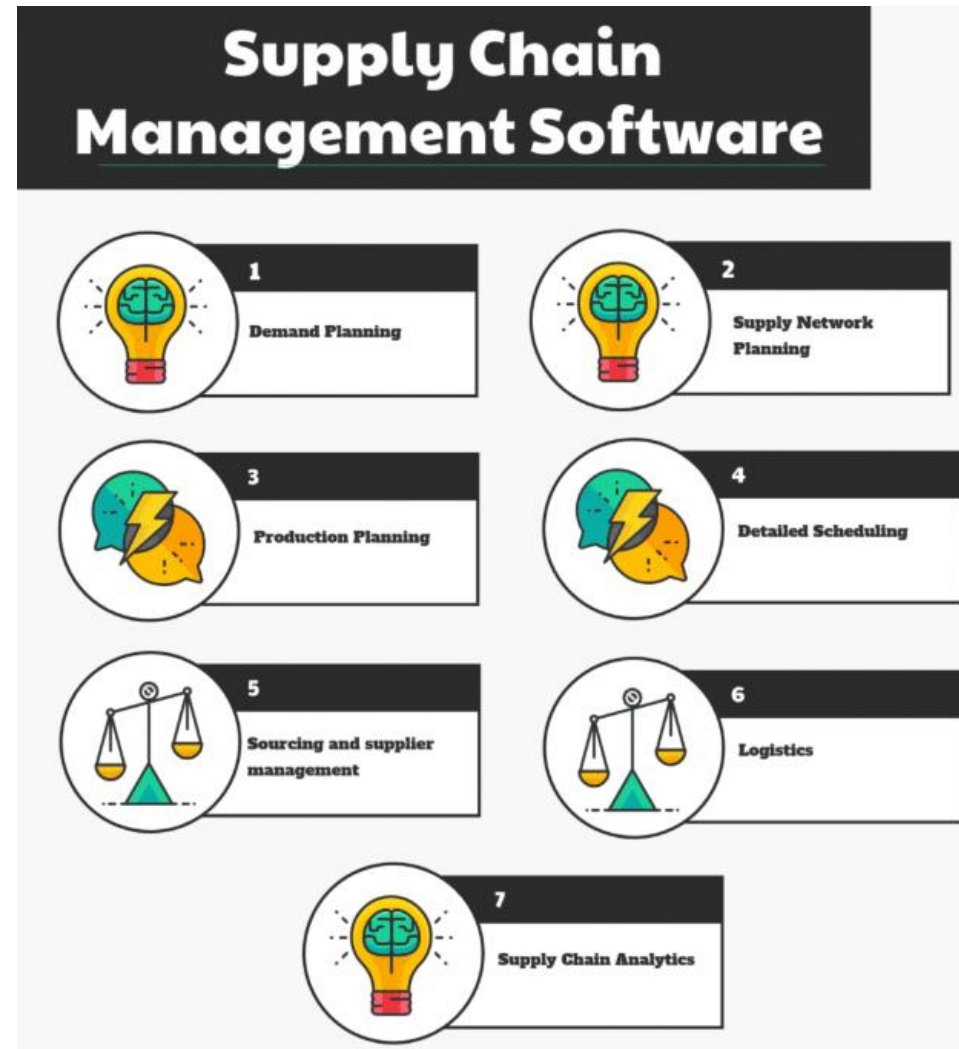
Softver za upravljanje odnosima sa klijentima

- Osnovni oblik CRM-a
 - Koristi informacije o kupcima da bi prodao više robe ili usluga
- Napredni oblik CRM-a
 - Pruža izuzetno atraktivna, pozitivna iskustva kupaca
- CRM poslovni značaj
 - Održavanje lojalnosti kupaca
 - Održavanje pozitivnih, doslednih kontakata u kompaniji koja kupuje
- izvor CRM softvera
 - Kompanije stvaraju svoje

Softver za upravljanje lancem snabdevanja

- Pomaže kompanijama da koordiniraju planiranje i poslovanje sa industrijskim partnerima
- Dva opšta tipa funkcija: planiranje i izvršenje
 - SCM softver za planiranje: Koristi informacije od svakog učesnika u lancu snabdevanja
 - SCM izvršni softver: Pomaže u upravljanju skladištem i transportom

Softver za upravljanje sadržajem

- Kontrolirše velike količine teksta, grafike, medijskih datoteka
- Značaj je povećan zbog:
 - Povećana upotreba pametnih telefona, netbook računara, pad računarskih uređaja- softver za e-trgovinu
 - Može doći sa uslužnim programima (wizards) i drugim automatizovanim pomoćnicima za kreiranje stranica na osnovu šablona
- Preduzeća često prilagođavaju Web stranice slikama i tekстом kompanije i proizvoda

Softver za upravljanje znanjem

- Sistemi koji upravljaju samim znanjem
 - Umesto dokumentarnih prikaza tog znanja
- Četiri glavna zadatka
 - Prikuplja i organizuje informacije
 - Deli informacije među korisnicima
 - Povećava sposobnost korisnika za saradnju
 - Čuva znanje stečeno korišćenjem informacija

Co-funded by
the European Union

Pitanja i odgovori

"Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them."

Network of centers for regional short study programs in the countries of the Western Balkans

Call: ERASMUS-EDU-2023-CBHE

Project number: 101128813

UNIVERSITY OF LJUBLJANA
Faculty of Electrical Engineering

University of Pristina
Kosovska Mitrovica

